

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03162 Vilnius, tel. (8 5) 266 4201, faks. (8 5) 266 4209,
el. p. post@socmin.lt, <https://socmin.lrv.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų
komisijai

Nr.
Į 2023-10-19 Nr. P33-35

DĖL PETICIJOJE IŠDĖSTYTŲ PRAŠYMŲ IR SIŪLYMŲ

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje (toliau – Ministerija) 2023 m. spalio 19 d. gautas Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisijos (toliau – Peticijų komisija) raštas Nr. P33-35 „Dėl peticijoje išdėstytų prašymų ir siūlymų“, kuriame prašoma pateikti išvadą dėl A. Rusteikos ir kitų peticijoje (2023-09-15 Nr. PC-26) išdėstytų prašymų ir siūlymų dėl Gyvenimo įgūdžių bendrosios programos išbraukimo iš Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų sąrašo (toliau – Raštas).

Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 20 straipsnyje įtvirtinta, jog valstybė ir savivaldybės imasi visų reikiamų priemonių, tarp jų – ir *švietimo*, kad apsaugotų vaiką nuo bet kokios formos smurto prieš vaiką. Tam yra svarbios švietimo priemonės, kurios leistų vaikams suvokti visas galimas grėsmes, mokytis ribų, susijusių su savo kūnu, žinoti, kaip ir kam pranešti apie galimas grėsmes, ir pan. Todėl manytina, kad Gyvenimo įgūdžių bendroji programa vaidina vieną iš strateginių ir svarbiausių uždavinių dėl laiku suteikto tinkamo vaikų švietimo, ne tik lytinio, bet ir daugeliu kitų aktualių klausimų – smurto atpažinimo, ribų nustatymo, pagalbos kreipimosi, emocinės sveikatos ir kt. aspektų, kurie yra svarbūs vaikams tinkamame amžiuje, kad būtų galima užkardyti problemas ir sumažinti ar išvengti neigiamų pasekmių bei sudėtingų atvejų dėl vaiko teisių pažeidimo ateityje. Užsienio šalių (pavyzdžiui, Belgijos) patirtis rodo, kad įgyvendinant tokias programas ugdymo įstaigose, iki 40 proc. sumažėjo paauglių nėštumų atvejų, paauglių lytinių santykių pradžios amžius tampa vėlesnis.

Pažymėtina, kad Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu užtikrinama vaiko teisė mokytis, *visapusiškai* ugdant savo asmenybę. Ministerijos manymu, atsižvelgiant į amžiaus tarpsnį ir individualius kiekvieno vaiko raidos ypatumus bei poreikius, su vaikais būtina kalbėti, diskutuoti ir pateikti jiems visapusišką informaciją, taip pat ir tokiomis jautriomis temomis kaip lytiškumas, skatinti jų kritinį mąstymą, ugdyti socialines – emocines kompetencijas: gebėjimą prisiimti atsakomybę, suvokti pasekmes, brėžti ribas, pasakyti tvirtą ne, atsparumą grupės spaudimui ir pan., kadangi kuomet vaikai neturi pakankamos ir tinkamos informacijos, negauna atsakymų į jiems rūpimus klausimus, išvadas jie daro patys, renka ir dalijasi informacija iš nebūtinai patikimų / tinkančių šaltinių. Tuo tarpu būtent ugdymo įstaigos (nenuneigiant ir šeimos svarbos) gali būti vienas iš tų švietimo šaltinių, kuriuose ir jautrios temos vaikams gali būti pateikiamos efektyviai, naudingai, objektyviai, remiantis patikrintais bei pagrįstais duomenimis.

Vertintina tai, kad Gyvenimo įgūdžių bendroji programa yra parengta remiantis tarptautiniais dokumentais, tyrimais, užsienio šalių praktika ir rekomendacijomis. Ja neatsisakoma anksčiau sėkmingai ugdymo įstaigose įgyvendintos Sveikatos, lytiškumo, rengimo šeimai programos, tačiau Gyvenimo įgūdžių bendrojoje programoje visos temos yra integruotos, apgaubtos įvairių socialinių elementų, visa apimančios, pritaikytos pagal vaikų amžių ir atitinkančios konkrečios amžiaus grupės poreikius bei suvokimą.

Atkreipiame dėmesį, kad Gyvenimo įgūdžių bendrojoje programoje nėra akcentuojamos kokio nors konkretaus modelio ar tipo šeimos, atsižvelgiant į tai, kad šeimos yra labai skirtingos, visiems vaikams sudaroma saugi aplinka kalbėti apie savo situaciją, priimant kitokią, nenuneigiant jų svarbos ar neišskiriant skirtumų, visose temose skatinamas visuminis požiūris.

Ministerija skatina bendradarbiavimą tiek instituciniu lygmeniu, tiek su bendruomenės ar atskiras grupes vienijančiais ir (ar) jų interesus atstovaujančiais subjektais (nevyriausybinėmis organizacijomis, asociacijomis, sąjungomis, iniciatyvomis ir pan.) ir palaiko išsamias diskusijas ir visapusišką įvairių subjektų į(si)traukimą, kuomet ieškomi ir svarstomi galimi sprendimai aktualiais bei svarbiais klausimais. Todėl 2023 m. rugsėjo mėn. gavus Peticijų komisijos paklausimą dėl Tarpžinybinės vaiko gerovės taryboje prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Taryba) dalyvaujančių skėtinių organizacijų dalyvavimo bei nuomonių pateikimo 2023 m. spalio 12 d. Peticijų komisijos posėdyje dėl peticijose keliamų klausimų, šis paklausimas buvo pristatytas bei aptartas 2023 m. rugsėjo 22 d. Tarybos ir Šeimos politikos komisijos (toliau – Komisija) posėdyje, 2023 m. rugsėjo 26 d. kreiptasi į nevyriausybinės organizacijas, apimant ir šeimoms atstovaujančias organizacijas, dėl dalyvavimo Peticijų komisijos posėdyje, nuomonės ar pozicijos dėl programos pateikimo jame. Dalyvaujančių Peticijų komisijoje organizacijų kontaktinius duomenis 2023 m. spalio 3 d. Ministerija perdavė Peticijų komisijai.

Pažymėtina ir tai, kad 2023 m. spalio 6 d. Tarybos ir Komisijos posėdyje buvo nagrinėtas klausimas dėl Gyvenimo įgūdžių programos, kurią posėdžio dalyviams pristatė Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Tarybos ir Komisijos nariai (tarp kurių yra ir visuomeninės organizacijos „Gelbėkit vaikus“, viešosios įstaigos Paramos vaikams centro, Lietuvos moksleivių sąjungos, Nacionalinės šeimų ir tėvų asociacijos, Nacionalinio skurdo mažinimo organizacijų tinklo, Lietuvos autizmo asociacijos „Lietaus vaikai“, NVO vaikams konfederacijos atstovai, posėdžiuose dalyvauja Nacionalinės šeimos tarybos, Šeimų asociacijos atstovai) išsakė nuomonę ir uždavė papildomus klausimus, susijusius su programa, jos turiniu ar įgyvendinimu, bei dalyvavo diskusijoje.

Viceministrė

Vilma Augienė